

Лілік Ольга

<https://orcid.org/0000-0002-5187-1944>
Researcher ID QQB-0015-2022

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри української мови, літератури та журналістики,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: lilik8383@ukr.net

Бивалькевич Леонід

<https://orcid.org/0000-0002-5500-416X>
ResearcherID AAO-3658-2020

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри технологічної освіти та інформатики,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: manofmystery@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Мета статті – схарактеризувати особливості використання цифрових освітніх платформ у професійній підготовці майбутніх учителів у контексті окремих освітніх компонентів.

Методологія. У процесі дослідження застосовано такі методи: аналіз робочих програм і силабусів із обраних освітніх компонентів задля з'ясування практичних аспектів, пов'язаних із використанням онлайн-курсів у контексті неформальної та інформальної освіти здобувачів; аналіз нормативно-правової бази й наукової літератури з проблеми дослідження, що дало змогу окреслити теоретичні аспекти порушеного питання; метод спостереження за освітнім процесом у закладах вищої освіти, який дозволив визначити проблеми, що потребують нагального розв'язання; анкетування й опитування майбутніх учителів щодо їхнього ставлення до проходження онлайн-курсів на цифрових освітніх платформах, що уможливило систематизацію та узагальнення отриманих результатів, стало підґрунтям для формулювання висновків.

Дослідження здійснене на основі системного й послідовного застосування положень кількох методологічних підходів, зокрема: діяльнісного, що передбачав активне залучення майбутніх учителів до проходження онлайн-курсів на цифрових освітніх платформах; компетентнісного, оскільки пропонувані онлайн-курси були підібрані з урахуванням їхньої спрямованості на формування загальних і фахових компетентностей, окреслених у відповідних освітньо-професійних програмах; особистісно орієнтованого, що передбачав надання можливості кожному здобувачеві обрати на власний розсуд онлайн-курси й цифрові освітні платформи, а також проходити обрані курси в зручний для них час.

Наукова новизна. У статті схарактеризовано особливості використання цифрових освітніх платформ у професійній підготовці майбутніх учителів, насамперед у контексті таких освітніх компонентів, як інформатика чи цифрові технології в освіті, а також філологічних і методичних дисциплін.

Висновки. Констатовано, що цифрові освітні платформи на сьогодні набувають важливого значення в професійній підготовці майбутніх учителів, оскільки дають доступ до різноманітних онлайн-курсів, проєктів і баз даних, сприяючи розширенню можливостей для неформальної та інформальної освіти. Доведено, що в контексті дистанційного чи змішаного формату навчання в межах професійної підготовки майбутніх учителів важливим аспектом роботи на цифрових освітніх платформах є забезпечення можливостей для проєктування персоналізованої освітньої траєкторії, налагодження зворотного зв'язку в реальному часі та відстежування прогресу здобувачів освіти.

Ключові слова: майбутні учителі, професійна підготовка, цифрові освітні платформи, здобувачі вищої освіти, заклади вищої освіти, освітній компонент.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими або практичними завданнями. Починаючи з 2002 року, ЮНЕСКО активно заохочує й підтримує ініціативи щодо поширення в Інтернет-мережі різноманітних освітніх ресурсів, використання яких сприяло б суттєвому розширенню доступу до якісної освіти та навчання протягом усього життя і забезпеченню комплексної й повноцінної участі окремих університетів у світовій системі вищої освіти. Ці ідеї були озвучені на форумі ЮНЕСКО «Вплив відкритих освітніх курсів на вищу освіту в країнах, що

розвиваються» (1-3 липня 2002 року) [8], вони суттєво активізували рух зі створення, розвитку й просування відкритих освітніх ресурсів, який набув неабиякого поширення в багатьох країнах світу, а особливо інтенсифікувався в період пандемії 2019 року, коли людина, перебуваючи в ізоляції, відчувала потребу в пізнанні нового, а відтак долучалася до дистанційного формату освіти.

Варто наголосити, що створення й розвиток цифрових освітніх платформ, які є основою для відкритих освітніх ресурсів, активно стимулюється як на національному, так і на міжнародному рівнях, зокрема в 2012 році в штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі відбувся Всесвітній конгрес, присвячений відкритим освітнім ресурсам (World Open Educational Resources Congress) [13]. На цьому конгресі було озвучено низку важливих завдань, що стоять перед громадськістю в контексті популяризації й пошуку шляхів ефективного використання відкритих освітніх ресурсів, зокрема: демонстрація кращих світових практик у галузі політики та ініціатив із відкритих освітніх ресурсів, а також досвіду експертів із цього питання; оголошення Паризької декларації з відкритих освітніх ресурсів, що закликала уряди надавати підтримку науковим установам й закладам освіти щодо розроблення й застосування відкритих освітніх ресурсів.

Окрім того, офіційні представники країн-учасниць конгресу дійшли висновку щодо необхідності розроблення й ухвалення такої законодавчої бази, яка б забезпечувала широке впровадження в освітній галузі «відкритих ліцензій»: усе, що створено бюджетними установами або за бюджетні кошти (зокрема в контексті забезпечення освітнього процесу навчально-методичними матеріалами тощо) має бути загальнодоступним для усіх громадян країни (світу) через розміщення цих матеріалів на різних порталах у межах відкритих освітніх ресурсів [16]. Це уможливило доступ широких верств населення до онлайн-курсів різноманітних університетів, бібліотек, наукових установ тощо. Водночас чимало аспектів щодо застосування матеріалів відкритих освітніх ресурсів на сьогодні залишаються неврегульованими, наприклад визнання результатів цієї освітньої діяльності в контексті формальної освіти, особливості відбору онлайн-курсів у межах певної освітньої компоненти чи освітньо-професійної програми. Це зумовлює необхідність більш цілеспрямованого й ґрунтовного розгляду проблеми застосування відкритих освітніх ресурсів у професійній підготовці майбутніх учителів.

Аналіз основних досліджень і публікацій дав підстави для висновку, що на сьогодні в науковому дискурсі наявні лише поодинокі статті, присвячені особливостям використання цифрових освітніх платформ у освітньому процесі закладів середньої і вищої освіти. Зокрема варто згадати дослідження М. Остроги, В. Шамоні, О. Шершень [5], які характеризують зазначений феномен у контексті неформальної освіти, М. Пригодія [6], який розглядає цифрові освітні платформи в руслі персоналізованого навчання, а також М. Слатвінського [7], що з'ясовує роль цифрових освітніх платформ у розвитку кадрового потенціалу. Відповідно, постає необхідність комплексного й системного дослідження механізмів застосування цифрових освітніх платформ у межах освітнього процесу закладів вищої освіти, що здійснюють професійну підготовку майбутніх учителів.

Мета статті – схарактеризувати особливості використання цифрових освітніх платформ у професійній підготовці майбутніх учителів.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного та/або експериментального дослідження із зазначенням методів дослідження. У процесі дослідження особливостей використання цифрових освітніх платформ у контексті професійної підготовки майбутніх учителів застосовано такі методи: аналіз робочих програм і силабусів із окремих освітніх компонентів задля з'ясування практичних аспектів, пов'язаних із використанням онлайн-курсів у контексті неформальної освіти здобувачів; аналіз нормативно-правової бази й наукової літератури з проблеми дослідження, що дало змогу окреслити теоретичні аспекти порушеного питання; метод спостереження за освітнім процесом у закладах вищої освіти, який дав змогу визначити проблеми, що потребують нагального розв'язання; анкетування й опитування майбутніх учителів стосовно їхнього ставлення до проходження онлайн-курсів на цифрових освітніх платформах, що уможливило систематизацію та узагальнення отриманих результатів, стало підґрунтям для формулювання висновків.

Дослідження здійснене на основі системного й послідовного застосування положень кількох методологічних підходів, зокрема: діяльнісного, що передбачав активне залучення майбутніх учителів до проходження онлайн-курсів на цифрових освітніх платформах; компетентнісного, оскільки запропоновані онлайн-курси були підібрані з урахуванням їхньої спрямованості на формування загальних і фахових компетентностей, окреслених у відповідних освітньо-професійних програмах; особистісно орієнтованого, що передбачав надання можливості кожному здобувачеві обрати на власний розсуд онлайн-курси й цифрові освітні платформи, а також проходити обрані курси в зручний для них час.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Передусім варто зауважити, що термін «відкриті освітні ресурси» (Open Educational Resources) був уперше введений до наукового обігу на вже згадуваному форумі «Вплив відкритих освітніх курсів на вищу освіту в країнах, що розвиваються» (2002), зокрема учасники форуму визначили, що відкриті освітні ресурси – це навчальні та наукові ресурси, які існують у відкритому доступі або випущені під ліцензією, яка передбачає їхнє безкоштовне використання й модифікацію третіми особами [8].

За визначенням Я. Хайлена (Hylén Jan), «відкриті освітні ресурси» – це цифрові матеріали, які можуть бути неодноразово використані для викладання, навчання, досліджень та іншої діяльності, які є доступними через відкриті ліцензії [12]. При цьому, як наголошує К. Хафнер (Hafner Katie), як спосіб створення й поширення контенту «відкриті освітні ресурси» не можуть ані видавати диплом, ані забезпечувати академічну або адміністративну підтримку студентам [13]. Це дає підстави для висновку,

що матеріали, розміщені на цих ресурсах, можуть інтегруватися в дистанційне навчання, зокрема в контексті неформальної освіти. Варто наголосити, що упродовж попереднього десятиліття у світі було створено й розміщено в мережі Інтернет тисячі «відкритих освітніх ресурсів» – лекційних курсів, електронних підручників, навчальних і методичних посібників, навчальних модулів, аудіо- і відео-матеріалів, тестів, комп'ютерних програм, а також інших матеріалів, які можуть бути використані для розширення доступу до знань. Як зазначає М. Пригодій, основною функцією цифрових освітніх платформ у цьому контексті є забезпечення можливостей для проєктування персоналізованої навчальної траєкторії, зворотного зв'язку в реальному часі та можливості відстежувати прогрес здобувачів освіти [6].

Для оптимізації й координації освітньої діяльності були здійснені спроби класифікувати усі зазначені ресурси, найбільш поширеною з яких була версія, запропонована І. Туомі (Tuomi Ilkka) [14], у межах якої виділено чотири типи «відкритих освітніх ресурсів» за рівнем соціальної та інституційної відкритості та можливості створювати нову освітню цінність.

До першого типу дослідником віднесено ресурси, що передбачають недискримінаційну для всіх користувачів можливість їх досліджувати й вивчати. Однією з ознак ресурсів цього типу є відсутність плати за доступ до бази наукових статей і книг або матеріалів вебінарів і конференцій, при цьому ресурси цього типу не передбачають офіційного визнання навчання, тобто одержання сертифікатів чи свідоцтв [14]. Зауважимо, що це суттєво ускладнює використання цих цифрових освітніх платформ у контексті неформальної освіти, але вони можуть стати в пригоді здобувачам вищої освіти під час самоосвіти, виконання завдань із самостійної роботи, а також у процесі підготовки до практичних занять.

До другого типу, згідно з класифікацією І. Туомі (Tuomi Ilkka) [14], належать ресурси, що надають здобувачам освіти можливості і права користуватися різноманітними засобами, що не містяться безпосередньо в базі ресурсу. Наприклад, вони дають змогу суб'єкту навчання використовувати книгу або відео, щоб пройти курс або отримати сертифікат. На думку дослідників [5], до цього типу належить один із найбільших проєктів у сфері масових освітніх онлайн-курсів – Coursera, після завершення курсів на цій цифровій платформі слухач отримує сертифікат про проходження навчання [9].

До третього типу «відкритих освітніх ресурсів» належать цифрові платформи, під час навчання на яких користувач має право і можливість змінювати політику курсу, додавати певні матеріали, тобто він може «концептуалізувати, доповнювати й рекомбінувати наявні ресурси, створюючи нову цінність» [14]. Прикладом таких ресурсів можна вважати персоналізоване навчання співробітників компаній.

До четвертого типу І. Туомі (Tuomi Ilkka) [14] відносить модифіковані ресурси, які можуть бути перерозподілені. Як наголошує дослідник, на цьому рівні виникає «нова накопичувальна динаміка» для розвитку ресурсів, що можна спостерегти на прикладі програмного забезпечення, розробленого MIT Media Lab. Працюючи на цій цифровій платформі, користувачі можуть створювати програмні ігри, розробляти й перепрофілювати програми, створені іншими, одночасно навчаючись в інших користувачів. Одним із форматів функціонування відкритих освітніх ресурсів цього типу є взаємне навчання в контексті «рівний–рівному» (peer-to-peer) [5]. Спілкуючись через Інтернет, невеликі групи однодумців домовляються про мету і зміст навчання, знаходять у вільному доступі навчальні матеріали і переходять до опанування укладеної ними ж програми [5].

Розглянемо найбільш відомі цифрові освітні платформи в контексті доцільності звернення до них у руслі професійної підготовки майбутніх учителів. MIT Open Course Ware є проєктом Массачусетського технологічного інституту (США), що містить опубліковані у вільному доступі матеріали усіх курсів цього інституту. Оприлюднені матеріали охоплюють плани курсів, конспекти лекцій, домашні завдання, екзаменаційні питання. Для деяких курсів доступні відеозаписи лекцій [14]. Важливо, на нашу думку, що, окрім відкритого обміну навчальними матеріалами на MIT OpenCourseWare, багато викладачів MIT також займаються відкритою рефлексивною практикою, роблячи свій досвід і розмірковування доступними з метою оптимізації використання «відкритих навчальних ресурсів», якими вони діляться. Відповідно, користувач може переглянути інтерв'ю з викладачами, щоб дізнатися, як вони підходять до викладання, а в перспективі використати їхні думки, щоб удосконалити власну професійну діяльність, а також запобігти певним помилкам. На сьогодні MIT OpenCourseWare містить понад 2500 курсів, що дає змогу вільно поширювати знання по усьому світу [14].

Варто також згадати і про безкоштовну платформу масових відкритих інтерактивних курсів, засновану Массачусетським технологічним інститутом і Гарвардським університетом у 2012 році – EdX. Вона організовує онлайн-курси університетського рівня в широкому діапазоні дисциплін для слухачів зі всього світу на безоплатній основі, а також проводить дослідження в галузі навчання. Наразі є 53 школи, некомерційні організації, корпорації та міжнародні організації, які пропонують або планують розміщення курсів на ресурсі EdX [10]. Метою проєкту EdX є створення відкритої платформи для безкоштовного навчання всіх охочих здобувати освіту дистанційно. Цей проєкт містить онлайн-курси, зміст яких відповідає університетському рівню і розрахований на міжнародну аудиторію. Лекції поділяються на модулі, тривалістю до 10 хвилин, і чергуються з вправами для кращого засвоєння матеріалу. У випадку неправильної відповіді програма аналізує помилку й надає рекомендації для її виправлення [10].

Наведемо приклади найкращих онлайн-курсів цієї цифрової платформи, які, на нашу думку, стануть у пригоді під час професійної підготовки майбутніх учителів: «Наука про щастя» (курс від UC Berkeley), що ґрунтується на концепції позитивної психології і передбачає вивчення науково обґрунтованих принципів та практик для щасливого, осмисленого життя; цей курс призначений для досить широкої

аудиторії здобувачів, адже на сьогодні в українських реаліях актуальності набули проблеми подолання наслідків стресу, застосування здоров'язбережувальних технологій, розвиток соціоемоційного інтелекту тощо [10]; «Штучний інтелект (AI)» (онлайн-курс Колумбійського університету), що призначений для опанування основ штучного інтелекту (ШІ) та застосування їх у навчанні й професійній діяльності, а також для розроблення інтелектуальних агентів для розв'язання реальних проблем, як-от: пошук, ігри, машинне навчання, логіка та проблеми подолання обмежень [10]. Цей онлайн-курс теж має неабияке значення для сучасної освітньої галузі, оскільки штучний інтелект дає змогу оптимізувати й інтенсифікувати пошук і оброблення певної навчальної інформації. Ціла низка курсів на цифровій платформі EdX пов'язані з основами програмування, а отже, стануть у пригоді майбутнім учителям в контексті опанування таких освітніх компонентів, як інформатика чи цифрові технології в освіті. У цьому контексті варто згадати «Вступ до інформатики та використання програмування Python», що передбачає введення в інформатику як інструмент для розв'язання реальних аналітичних задач за допомогою Python 3.5 [10].

Зауважимо, що особливістю опанування певного онлайн-курсу на цій цифровій платформі є можливість масштабування в часі взаємодії студентів в процесі обговорення навчальної теми: зокрема можна самостійно встановлювати швидкість перегляду лекції, прискорюючи або сповільнюючи її хід, окрім того, існує платформа для домашніх завдань, а впровадження інтерактивних технологій у навчання дає змогу створювати дискусійні онлайн-групи, організовувати перехресне оцінювання, спільне навчання, інтернет-лабораторії тощо. Цікаво, що деякі курси в EdX використовують унікальне програмне забезпечення, що було розроблене цілеспрямовано під конкретні теми або методики навчання [5].

Доцільно згадати і про таку цифрову освітню платформу, як Coursera – проєкт у сфері масової онлайн-освіти, що був заснований професорами інформатики Стенфордського університету Ендрю Іном і Дафною Коллер [9]. Він співпрацює з університетами, які публікують і координують онлайн-курси з різних галузей знань. Слухачі мають змогу проходити курси, спілкуватися з однокурсниками, складати тести та іспити безпосередньо на сайті Coursera. На сьогодні, на сайті Coursera зареєстровано понад 24 млн користувачів, понад 2000 курсів і 160 спеціалізацій від 149 освітніх установ.

Зокрема на цій цифровій платформі представлено курси з фізики, інженерних дисциплін, гуманітарних наук і мистецтва, медицини, біології, математики, інформатики, економіки і бізнесу. Варто наголосити, що в межах цього проєкту запропоновано не окремі лекції, а повноцінні курси, які містять відеолекції з субтитрами, текстові конспекти, домашні завдання, тести та підсумкові іспити. Важливо пам'ятати, що доступ до курсів обмежений за часом: кожне домашнє завдання або тест має бути виконане лише в певний часовий проміжок. Після закінчення курсу, за умови успішного складання проміжних завдань і підсумкового іспиту, слухачеві видається сертифікат про закінчення. Хоча основна частина курсів представлена англійською мовою, проте є курси китайською, іспанською, французькою, португальською тощо. Водночас активно додаються субтитри багатьма мовами світу, які створюються слухачами на добровільних засадах [9].

На сьогодні широкою популярністю серед викладачів і студентів закладів вищої освіти користуються цифрові освітні платформи EdEra і Prometheus. Переважно до них звертаються в контексті неформальної освіти. Зокрема на цифровій освітній платформі EdEra розміщено чимало курсів, що можуть стати в пригоді майбутнім учителям у контексті опанування таких освітніх компонентів, як інформатика чи цифрові технології в освіті, наприклад: «Основи веб-розробки: HTML, CSS, JavaScript» (теоретичні та практичні аспекти фронтенд-розробки та створення власних вебсайтів), «Pro PowerPoint» (швидке та ефективне створення презентацій), «Опануйте ШІ з курсом «AI Essentials» від Google» (потенційні можливості для використання ШІ в навчанні, професійній діяльності та повсякденному житті) [10].

До робочої програми з освітньої компоненти «Методика викладання зарубіжної літератури у ЗВО» [1], що входить до циклу професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови і зарубіжної літератури на другому (магістерському) рівні вищої освіти, теж було введено перелік доступних для опанування онлайн-курсів із критичного і логічного мислення, підтриманих Міністерством освіти України. Пройшовши ці курси й надавши підтвердження, магістрант може отримати десять балів у межах самостійної роботи.

Варто зауважити, що магістрант може обрати й будь-який інший курс на цифрових освітніх платформах і погодити його проходження з викладачем [3]. Серед рекомендованих онлайн-курсів особливою популярністю серед майбутніх викладачів зарубіжної літератури користуються такі: «Наука повсякденного мислення», «Критичне мислення для освітян», «Основні інструменти критичного мислення», «Онлайн-курс з медіаграмотності», «Хейт під час пандемії», «Академічна доброчесність. Онлайн-курс для вчителів основної школи» [1].

У контексті освітнього компонента «Українська мова за професійним спрямуванням», що є обов'язковим освітнім компонентом циклу загальної підготовки бакалаврів, які навчаються за освітньо-професійними програмами «Професійна освіта (Транспорт)», «Професійна освіта (Харчові технології)», 10 балів студент може отримати в межах неформальної освіти, пройшовши один із запропонованих онлайн-курсів і надавши викладачу підтвердження (сертифікат чи скриншот пройденого підсумкового тесту): «Лайфхаки з української мови», або Українська мова для дорослих і школярів; «Є-Мова: українська мова для початківців і не лише; Мотиви/мовити» [2].

Варто згадати і про проєкт «Онлайн-курси з української філології» [4], що розрахований на студентів українських університетів – бакалаврів і магістрів, які цікавляться прикладними аспектами лінгвістики та сучасними проблемами літературознавства. Зауважимо, що здобувач освіти може обрати

1-2 курси, подати заявку на участь, заповнивши апіляційну форму, долучивши мотиваційний лист та документ, що підтверджує статус студента: студентський квиток або в разі його відсутності довідку з деканату. Важливо, що кожний курс оцінюється в кредитах ECTS, а після успішного завершення курсу здобувач може отримати сертифікат одного закладів вищої освіти України або Єнського університету, що може бути підставою для перезарахування дисципліни чи певного змістового блоку за місцем основного навчання [4]. Цей ресурс містить широкий перелік пропонованих курсів, зокрема: «Математична та комп'ютерна лінгвістика (з досвідом програмування!)», «Практичні застосунки NLP на базі SPACY (з досвідом програмування)», «Генеративний штучний інтелект: основи промпт-інжинірингу», «Великі мовні моделі для лінгвістів», «Цифрові технології для української мови», «Корпусна соціолінгвістика: варіантність у слов'янських мовах (англомовний курс)», «Історичний коментар до українського правопису», «Віртуальний книжковий клуб "Гаряча українська література"», «Корпусна лінгвістика», «Python з нуля для філологів», «Інноваційні технології у перекладацькій діяльності», «Історія української мови: цифрові аспекти», «Діалект в усноісторичних наративах» [4]. Важливим аспектом цих курсів, на нашу думку, є спрямованість на процеси цифровізації, опанування сучасного дослідницького інструментарію, а також інтерактивний характер занять.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, цифрові освітні платформи на сьогодні набувають важливого значення в професійній підготовці майбутніх учителів, оскільки дають доступ до різноманітних онлайн-курсів, проєктів і баз даних, сприяючи розширенню можливостей для неформальної та інформальної освіти. У контексті дистанційного чи змішаного формату навчання в межах професійної підготовки майбутніх учителів важливим аспектом роботи на цифрових освітніх платформах є забезпечення можливостей для проєктування персоналізованої освітньої траєкторії, налагодження зворотного зв'язку в реальному часі та відстежування прогресу здобувачів освіти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в більш ґрунтовному аналізі кожної із зазначених цифрових освітніх платформ у контексті їхнього змістового наповнення.

References

1. Лілік О. О. Методика викладання зарубіжної літератури у ЗВО: робоча програма. Чернігів, 2024. 12 с. Lilik, O. O. (2024). *Metodyka vykladannia zarubizhnoi literatury u ZVO: robocha prohrama* [Methodology of teaching foreign literature in higher education institutions: working program]. Chernihiv, Ukraine. 12. [in Ukrainian].
2. Лілік О. О. Українська мова за професійним спрямуванням: робоча програма. Чернігів, 2024. 18 с. Lilik, O.O. (2024). *Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam: robocha prohrama* [Ukrainian language for professional purposes: work program]. Chernihiv, Ukraine. 18. [in Ukrainian].
3. Лілік О. О., Сазонова О. В. Планування, організація й реалізація освітньої діяльності з підготовки магістрів (учителів української мови і літератури). *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 21 (177). Чернігів: НУЧК, 2023. С. 162–168. Lilik, O. O., Sazonova, O. V. (2023). *Planuvannia, orhanizatsiia y realizatsiia osvitnoi diialnosti z pidhotovky mahistriv (uchyteliv ukrainskoi movy i literatury)* [Planning, organization and implementation of educational activities for the training of masters (teachers of Ukrainian language and literature)]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T.H. Shevchenka – Bulletin of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»*. Chernihiv, Ukraine: NUChK. 21 (177). 162–168. [in Ukrainian].
4. Онлайн-курси з української філології. URL: <https://surl.lu/cwubww>. (дата звернення: 14.05.2025). *Onlainovi kursy z ukrainskoi filolohii* [Online courses in Ukrainian philology]. Retrived from: <https://surl.lu/cwubww>. [in Ukrainian].
5. Острога М., Шамо́ня В., Шерше́нь О. Цифрові освітні платформи як інструмент реалізації неформальної освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2022. №10(4). С. 27–36. URL: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i4-004>. (дата звернення: 12.05.2025). Ostroha, M., Shamonina, V., Shershen, O. (2022). *Tsyfrovi osvitni platformy yak instrument realizatsii neformalnoi osvity* [Digital educational platforms as a tool for implementing non-formal education]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*. 10(4). 27–36. Retrieved from: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i4-004>. [in Ukrainian].
6. Пригодій М. Цифрові освітні платформи для персоналізованого навчання. URL: <https://surl.li/nechgf>. (дата звернення: 12.05.2025). Pryhodii, M. (2024). *Tsyfrovi osvitni platformy dlia personalizovanoho navchannia* [Digital educational platforms for personalized learning]. Retrived from: <https://surl.li/nechgf>. [in Ukrainian].
7. Слатві́нський М. Цифрові освітні платформи: нові можливості у розвитку кадрового потенціалу організацій. URL: <https://surl.li/rvwwxq>. (дата звернення: 12.05.2025). Slatvinskyi, M. *Tsyfrovi osvitni platformy: novi mozhlyvosti u rozvytku kadrovoho potentsialu orhanizatsii* [Digital educational platforms: new opportunities in developing the human resources potential of organizations]. Retrived from: <https://surl.li/rvwwxq>. [in Ukrainian].
8. Bates, T. (2001). National strategies for e-learning in post-secondary education and training. UNESCO. 132. [in English].
9. Coursera. Retrived from: <https://surl.lu/ffvmbd>. [in English].
10. EdEra. Retrived from: <https://ed-era.com/course/technology-and-it/> [in Ukrainian].

11. Edx. Retrived from: <https://openedx.org/uk/#>. [in English].
12. Hylén, J. (2007). Giving Knowledge for Free: The Emergence of Open Educational Resources. OECD Publishing. 30. [in English].
13. Hafner, K. (2010). Higher Education Reimagined With Online Courseware. *New York Times*. Retrived from: <https://surl.li/hhrgfj>. [in English].
14. MIT Open Course Ware. Retrived from: <https://ocw.mit.edu>. [in English].
15. Tuomi, I. (2013). OER and transformation of education. *European Journal of Education*. 48. 1. 58–78. DOI: 10.1111/ejed.12019. [in English].
16. Touzé, S. (2014). Open Educational Resources in France: Overview, Perspectives and Recommendations. UNESCO Institute for Information Technologies in Education. 104. [in English].

Lilik Olha

<https://orcid.org/0000-0002-5187-1944>
ResearcherID QGB-0015-2022

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Ukrainian Language, Literature and Journalism,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: lilik8383@ukr.net

Byvalkevych Leonid

<https://orcid.org/0000-0002-5500-416X>
ResearcherID AAO-3658-2020

PhD in Pedagogical Science, Associate Professor,
Associate Professor of Technological Education and Information Technologies,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: manofmystery@ukr.net

USE OF DIGITAL EDUCATIONAL PLATFORMS IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS

The purpose of the article is to characterize the features of the use of digital educational platforms in the professional training of future teachers.

Methodology. *The following methods were used in the research process: analysis of work programs and syllabi from individual educational components to clarify practical aspects related to the use of online courses in the context of non-formal education of applicants; analysis of the regulatory framework and scientific literature on the research problem, which made it possible to outline the theoretical aspects of the issue raised; method of observing the educational process in higher education institutions, which allowed to identify problems that require urgent solutions; questionnaires and surveys of future teachers regarding their attitude towards taking online courses on digital educational platforms, which made it possible to systematize and generalize the results obtained, became the basis for formulating conclusions.*

The study was carried out on the basis of the systematic and consistent application of the provisions of several methodological approaches, in particular: activity, which involved the active involvement of future teachers in taking online courses on digital educational platforms; competency-based, since the proposed online courses were selected taking into account their focus on the formation of general and professional competencies outlined in the relevant educational and professional programs; personality-oriented, which involved providing each applicant with the opportunity to choose online courses and digital educational platforms at their own discretion, as well as take the selected courses at a time convenient for them.

Scientific novelty. *The article describes the features of the use of digital educational platforms in the professional training of future teachers, primarily in the context of such educational components as computer science or digital technologies in education, as well as philological and methodological disciplines.*

Conclusions. *It is stated that digital educational platforms are currently gaining importance in the professional training of future teachers, as they provide access to various online courses, projects and databases, contributing to the expansion of opportunities for non-formal and informal education. It is proven that in the context of a distance or blended learning format within the professional training of future teachers, an important aspect of working on digital educational platforms is to provide opportunities for designing a personalized educational trajectory, establishing real-time feedback and tracking the progress of education seekers.*

Keywords: *future teachers, professional training, digital educational platforms, higher education students, higher education institutions, educational component.*

Стаття надійшла до редакції 14.05.2025 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Грищенко С. В.**